

Uchwała nr 13/04/2008
z dnia 1 kwietnia 2008 w sprawie finansowania
atomoksetyny (Strattera®)
w leczeniu ADHD u dzieci i młodzieży

Tryb przygotowania rekomendacji

Stanowisko Rady Konsultacyjnej AOTM dotyczące finansowania ze środków publicznych atomoksetyny (Strattera®) w leczeniu zespołu nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi (ADHD) u dzieci i młodzieży przyjęto na posiedzeniu w dniu 1 kwietnia 2008. Ocena podjęta została przez AOTM na zlecenie Ministra Zdrowia, w związku z wnioskiem o umieszczenie Strattery® w wykazach leków refundowanych.

Problem decyzyjny

Problemem decyzyjnym jest zasadność finansowania ze środków publicznych atomoksetyny (Strattera®) w leczeniu dzieci i młodzieży z potwierdzonym rozpoznaniem ADHD zgodnie z kryteriami diagnostycznymi ICD-10 [15] lub amerykańskiej klasyfikacji DSM-IV-TR [27].

Problem zdrowotny i interwencja lecznicza

ADHD jest zaburzeniem, które charakteryzuje się występowaniem trwałych wzorców zachowania, układających się w triadę objawów, obejmującą zaburzenia uwagi, impulsywność i nadmierną ruchliwość. Objawy te są niewspółmierne do wieku i poziomu rozwoju oraz występują w różnym natężeniu [2].

Brak jest badań epidemiologicznych dotyczących chorobowości w Polsce. Dostępne oszacowania istotnie różnią się wielkością populacji kwalifikowanej do leczenia, od 27,2 tys. [24], przez 60 tys. [23] do 60-90 tys. [21].

Atomoksetyna jest wysoce selektywnym i silnym inhibitorem wychwytywania zwrotnego noradrenaliny. Strattera® jest zarejestrowana w leczeniu ADHD u dzieci w wieku 6 lat i starszych oraz młodzieży jako element pełnego programu leczenia. Zastosowanie Strattery® powinno być zainicjowane przez lekarza z doświadczeniem w leczeniu ADHD. Lek podawany jest doustnie, w pojedynczej dawce dobowej, niezależnie od posiłków [6].

Rekomendacja

Rada Konsultacyjna Agencji Oceny Technologii Medycznych* rekomenduje niefinansowanie ze środków publicznych atomoksetyny (Strattera®) w leczeniu ADHD u dzieci i młodzieży.

Uzasadnienie rekomendacji

1. W zakresie skuteczności klinicznej wykazano przewagę atomoksetyny nad placebo, nie wykazano natomiast przewagi nad metylofenidatem, a w jednym z badań z krótkim czasem stosowania interwencji terapeutycznej wykazano, że metylofenidat o przedłużonym uwalnianiu jest bardziej skuteczny.
2. W grupie otrzymującej placebo w dwóch badaniach uzyskano istotną klinicznie poprawę w skali ADHD-RS, co wskazuje na istotny wpływ samego objęcia opieką na poprawę stanu zdrowia pacjentów z ADHD.

---

* Rada Konsultacyjna działa na podstawie zarządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 czerwca 2006 r. w sprawie Agencji Oceny Technologii Medycznych. Jej zadaniem jest przygotowywanie rekomendacji dla Ministra Zdrowia dotyczących finansowania technologii medycznych ze środków publicznych.

3. Atomoksetyna w porównaniu z placebo zdecydowanie częściej powoduje anoreksję, senność, wymioty, zmniejszenie apetytu oraz bóle brzucha.
4. Atomoksetyna w porównaniu z metylofenidatem zdecydowanie częściej powoduje wymioty, senność, a także częściej powoduje nudności, nerwowość, ból brzucha i anoreksję.
5. W ramach monitorowania działań niepożądanych w warunkach praktyki klinicznej stwierdzono podwyższone ryzyko pojawienia się po atomoksetynie myśli samobójczych oraz objawów psychotycznych lub maniakalnych (np. halucynacje, urojenia, a także manie u dzieci i młodzieży bez tych zaburzeń w wywiadzie).
6. Wnioskodawca nie przedstawił wiarygodnego oszacowania kosztu uzyskania roku życia skorygowanego o jakość w warunkach polskich dla leczenia ADHD przy pomocy Stratterry®.
7. Koszt Stratterry® jest znacząco wyższy niż koszt metylofenidatu o przedłużonym uwalnianiu.
8. Ze względu na duże trudności w rozpoznaniu i różnicowaniu ADHD istnieje poważne zagrożenie stosowania atomoksetyny poza wskazaniami.

Wyjaśnienie uzasadnienia

Skuteczność kliniczną oceniono na podstawie randomizowanych badań klinicznych o zróżnicowanej jakości, porównujących atomoksetynę z placebo, metylofenidatem oraz metylofenidatem o przedłużonym uwalnianiu. W poszczególnych badaniach różnie definiowano odpowiedź na leczenie jako procentową zmianę w skali ADHD-RS od 20 do 40% wartości początkowej [5, 14, 19, 22, 25, 26].

Atomoksetyna w porównaniu:

- z placebo jest bardziej skuteczna:
  - różnica średnich zmian stanu zdrowia mierzona na skali ADHD-RS -8,17 (95%CI: -9,68; -6,66).[13, 18, 20, 26]
  - wielkość odpowiedzi na leczenie w grupie atomoksetyny obejmuje zakres od -16 do -47%, natomiast w grupie placebo od -8 do -29% [4, 10, 13, 18]; w grupie placebo w dwóch badaniach uzyskano istotną klinicznie (powyżej minimalnej wartości uznawanej za odpowiedź na leczenie) średnią poprawę zdrowia w skali ADHD-RS (-25% [10] i -29% [13])[†].
- z metylofenidatem nie wykazuje istotnej statystycznie różnicy w skuteczności na skalach psychiatrycznych [16, 17, 25].
- z metylofenidatem o przedłużonym uwalnianiu jest mniej skuteczna (różnica średnich zmian stanu zdrowia na skali ADHD-RS wynosi 4,24 na korzyść metylofenidatu, $p < 0,001$) [14, 17].

W porównaniu z placebo przy podawaniu atomoksetyny pojawia się więcej przypadków anoreksji (10,9% vs 4,8%), senności (10,3% vs 5,6%), wymiotów (10,4% vs 6,2%), zmniejszenia apetytu (17,4% vs 11,5%) a także bólu brzucha (18,5% vs 13,2%).[‡]

W porównaniu z metylofenidatem przy podawaniu atomoksetyny pojawia się zdecydowanie więcej przypadków wymiotów (12,0% vs 0,0%), senności (10,9% vs 0,0%), a także więcej przypadków nudności (10,3 vs 5,0%), nerwowości (15,8% vs 10,0%), bólu brzucha (23,4% vs 17,5%) i anoreksji (19,0% vs 15,0%).[§]

W latach 2004-2006 w ramach spontanicznego raportowania działań niepożądanych do amerykańskiego Urzędu do spraw Żywności i Leków (FDA) zgłoszono 31 835 działań niepożądanych u 9 255 osób, które stosowały Stratterę® (3. miejsce pod względem częstości zgłaszania działań niepożądanych wśród leków

[†] Obliczenia własne analityka AOTM na podstawie danych z badań pierwotnych.

[‡] Obliczenia własne analityka AOTM na podstawie danych w analizie wnioskodawcy [2].

[§] Obliczenia własne analityka AOTM na podstawie danych z badań pierwotnych.

Agencja Oceny Technologii Medycznych

psychiatrycznych). FDA odnotowało 1 562 (17%) przypadki *positive dechallenge* lub *rechallenge*** , co wskazuje na względnie silny związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy podawaniem Strattery® a wystąpieniem działań niepożądanych [11].

W skali międzynarodowej w latach 2002-2007 producent raportuje 61 220 działań niepożądanych związanych ze Stratterą® [11].

Należy zwrócić uwagę, że w piśmiennictwie podaje się odsetek spontanicznego raportowania działań niepożądanych na poziomie 1-10% rzeczywiście występujących [9].

FDA stwierdza, że dane z 360 raportów istotnie dowodzą związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy występowaniem objawów psychozy, manii i halucynacji a stosowaniem Strattery® i pochodnych amfetaminy [7].

Całkowita liczba przypadków myśli samobójczych oraz związanych z samookaleczeniami zgłoszonych do maja 2007 r. wynosi 870 [11].

Wobec informacji o działaniach niepożądanych FDA w zarejestrowanej ulotce wprowadziła ostrzeżenia dotyczące podwyższonego ryzyka pojawienia się po atomoksetynie objawów psychotycznych lub maniakałnych (np. halucynacje, urojenia, a także mania u dzieci i młodzieży bez historii tego zaburzenia) oraz myśli samobójczych [7, 8].

Wnioskodawca przedstawił koszt uzyskania dodatkowego roku życia w pełnej jakości dla warunków NHS w Anglii i Walii, [3] co uniemożliwia porównanie z progiem opłacalności przyjętym dla Polski na podstawie rekomendacji WHO.

Aktualna rynkowa cena Strattery® dla opakowania 28 kapsułek i dawek 10 mg, 18 mg, 25 mg, 40 mg i 60 mg wynosi ok. 620 zł. Cena proponowana we wniosku o umieszczenie w wykazach leków refundowanych jest zdecydowanie wyższa od rynkowej ceny metylofenidatu o przedłużonym uwalnianiu (Concerta® opakowanie 30 kapsułek 18 mg ■■■■ zł, 36 mg ■■■■ zł) [12].

W przypadku umieszczenia atomoksetyny w wykazach leków refundowanych duże trudności w rozpoznaniu i różnicowaniu ADHD z innymi zaburzeniami lub chorobami psychicznymi zdecydowanie podwyższają ryzyko objęcia leczeniem znacznie większej niż prognozowana przez wnioskodawcę grupy dzieci i młodzieży, a nawet osób dorosłych, z powodu stosowania leku w innych wskazaniach, a także u dzieci i młodzieży bez ADHD z zaniedbaniami wychowawczymi.

Wnioskodawca szacuje roczny koszt dla NFZ związany z refundacją Strattery® na ok. 7-22 mln zł przy 1324 pacjentach leczonych Stratterą® [1], co wobec oszacowań populacji docelowej na nawet 90 000 osób wydaje się zdecydowanym zaniżeniem prawdopodobnych wartości kosztów.

Dr hab. n. med. Romuald Krajewski

Przewodniczący Rady Konsultacyjnej

Bibliografia

1. Analiza wnioskodawcy. Analiza wpływu wprowadzenia refundacji leku Strattera na wysokość budżetu refundacji leków ze środków publicznych. Studio Oprogramowania Fraktal s.c. Warszawa 2006.
2. Analiza wnioskodawcy. Atomoksetyna (Strattera®) w leczeniu ADHD u dzieci i młodzieży –efektywność kliniczna i tolerancja. Dział Medyczny Eli Lilly Polska Sp. z o. o. Warszawa 2006.
3. Analiza wnioskodawcy. Modelowa ocena ekonomiczna dotycząca porównania zastosowania atomoksetyny (Strattera™) z terapią psychostymulującą w leczeniu dzieci z zespołem nadpobudliwości ruchowej z deficytem uwagi (ADHD) w Wielkiej Brytanii. Końcowy raport z badania przygotowany dla Eli Lilly and Company Limited przez M-TAG Limited 2003.
4. Brown R, Perwien A, Faries D i wsp. Atomoxetine in the Management of Children with ADHD: Effects on Quality of Life and School Functioning. Clin Pediatr (Phila) 2006; Vol 45; pp 819.

** *Positive dechallenge* rozumiane jest jako częściowe lub całkowite ustąpienie działania niepożądanego po odstawieniu leku, *positive rechallenge* oznacza nawrót działania niepożądanego po ponownym zastosowaniu leku.

Agencja Oceny Technologii Medycznych

5. Buitelaar J, Michelson D, Danckaerts M i wsp. A Randomized, Double-Blind Study of Continuation Treatment for Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder After 1 Year. *Biol Psychiatry* 2007; Vol 61: pp 694–699.
6. Charakterystyka produktu leczniczego. URPLWMPB 2006.
7. FDA, Psychiatric Adverse Events Associated with Drug Treatment of ADHD: Review of Postmarketing Safety Data, released March 3, 2006. dostęp 30 kwietnia 2008 r. http://www.fda.gov/ohrms/dockets/AC/06/briefing/2006-4210b_11_01_AdverseEvents.pdf
8. Food and Drug Administration; <http://www.fda.gov/cder/drug/infopage/atomoxetine/default.htm>
9. Furberg et al, The FDA and Drug Safety. *Arch Intern Med.* 2006;166:1938-1942
10. Gau S, Huang YS, Soong WT i wsp. A Randomized, Double-Blind, Placebo-Controlled Clinical Trial on Once-Daily Atomoxetine Hydrochloride in Taiwanese Children and Adolescents with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder. *Journal of Child and Adolescent Psychopharmacology* 2007; Vol 17 (4): pp 447-459.
11. Healthy Skepticism. The ADHD drug Strattera – actions needed now; <http://www.healthyskepticism.org/news/2008/march.htm>
12. Indeks leków Medycyny Praktycznej, <http://www.mp.pl/leki/find.php?kind=uni&phrase=atomoksetyna>.
13. Kelsey DK, Sumner CR, Casat CD i wsp. Once-daily atomoxetine treatment for children with attention-deficit/hyperactivity disorder, including an assessment of evening and morning behavior: a double-blind, placebo-controlled trial. *Pediatrics.* 2004 Jul;114 (1): e1-8.
14. Kemner JE, Starr HL, Ciccone PE i wsp. Outcomes of OROS methylphenidate compared with atomoxetine in children with ADHD: a multicenter, randomized prospective study. *Adv Ther.* 2005 Sep-Oct; 22 (5): 498-512.
15. Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD-10. Badawcze kryteria diagnostyczne. Uniwersyteckie Wydawnictwo Medyczne „Vesalius”. IPN, Kraków-Warszawa 1998.
16. Kratochvil CJ, Heiligenstein JH, Dittmann I wsp. Atomoxetine and methylphenidate treatment in children with ADHD: a prospective, randomized, open-label trial. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry.* 2002 Jul; 41 (7): 776-84.
17. McDonagh, Peterson K, Dana T. Drug Class Review on Pharmacologic Treatments for ADHD. Oregon Evidence-based Practice Center 2007.
18. Michelson D, Allen AJ, Busner J i wsp. Once-daily atomoxetine treatment for children and adolescents with attention deficit hyperactivity disorder: a randomized, placebo-controlled study. *Am J Psychiatry.* 2002 Nov; 159 (11): 1896-901.
19. Michelson D, Buitelaar JK, Danckaerts M i wsp. Relapse prevention in pediatric patients with ADHD treated with atomoxetine: a randomized, double-blind, placebo-controlled study. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry.* 2004 Jul; 43 (7): 896-904.
20. Michelson D, Faries D, Wernicke J i wsp. Atomoxetine ADHD Study Group. Atomoxetine in the treatment of children and adolescents with attention-deficit/hyperactivity disorder: a randomized, placebo-controlled, dose-response study. *Pediatrics.* 2001 Nov; 108 (5): E83.
21. Oszacowanie przedstawiciela NFZ z wykorzystaniem danych GUS dotyczących liczby dzieci w wieku szkolnym.
22. Spencer T, Heiligenstein JH, Biederman J i wsp. Results from 2 proof-of-concept, placebo-controlled studies of atomoxetine in children with attention-deficit/hyperactivity disorder. *J Clin Psychiatry.* 2002 Dec; 63 (12): 1140-7.
23. Stanowisko eksperckie prof. Aleksandra Araszkiwicza.
24. Stanowisko eksperckie prof. Tomasza Wolańczyka za Dąbkowski 2006 (dane niepublikowane).
25. Wang Y, Zheng Y, Du Y i wsp. Atomoxetine versus methylphenidate in paediatric outpatients with attention deficit hyperactivity disorder: a randomized, double-blind comparison trial. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry* 2007; Vol 41: pp 222-230.
26. Weiss M, Tannock R, Kratochvil C i wsp. A randomized, placebo-controlled study of once-daily atomoxetine in the school setting in children with ADHD. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry.* 2005 Jul; 44 (7): 647-55.
27. Wolańczyk T, Komender J. Zaburzenie hiperkinetyczne. W: *Psychiatria dzieci i młodzieży*. Red. Irena Namysłowska. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2004.